

overblijfselen van mensen naar de desinfectielokalen. Wemelend van luizen, dik onder de schurft, doof en blind voor alles, wat er om hen heen gebeurde, automatisch in rijen van vijf gaande met de armen in elkaar gehaakt, omdat geen hunner alleen kon gaan of staan – om de twee, drie passen stilstaand om op adem en krachten te komen, vallend en weer omhoog worstelend, omdat aan het einde van deze kruisweg de veiligheid (notabene de veiligheid van Buchenwald!) lag – zo bereikten deze ongelukkigen de linnen tenten, die als voorlopige verblijfplaats waren aangewezen.

... In de paardenstalbarakken, normaal bewoonbaar door vierhonderd man, werden duizend, twaalfhonderd man samengeperst. Twaalfhonderd lichamelijke wrakken, geestelijk gedegeneerden. De honger had van deze ongelukkigen slechts weinig menselijks overgelaten. Bij het eten uitdelen overvielen zij met hun zwakke krachten de etensdragers en daarbij verleende de wanhoop hun zulk een moed en taatheid, dat de gevangenenpolitie met gummiknuppels niet eens in staat was om de etensketels te verdedigen. Vele malen zagen wij die *Lagerschutz* met aan flarden geslagen einden gummikabel ... terugkeren.¹

Volgens een Engelse gevangene in Buchenwald kwam er één treintransport van Auschwitz-gevangenen aan van wie achthonderd in de wagons waren gestorven – driehonderdvijf-en-zeventig stierven er voor zij in de paardenstallen een plaatsje hadden gevonden en binnen vier-en-twintig uur stierven er nog eens vijfhonderd. '*To work in the Desinfection during this period was almost unbearable . . . We (were) working all the time in an atmosphere of gas-gangrene, rotting wounds and dysentery. But even if there was no way of saving them*' (de aankomenden), '*the callousness, even cruelty, with which they were treated by the prisoners working there was hard to forgive.*'²

Hoe het in Buchenwald in de desinfectie-barak toeging, wordt beschreven in een relaas van een Nederlandse gedeporteerde wiens trein uit Gross-Rosen ontladen werd in het niet ver van Buchenwald gelegen stadje Weimar. 'De doden', schrijft hij,

'moesten door ons meegenomen worden langs de spoorlijn die een dag tevoren gebombardeerd was en na een klein kwartier lopen kwamen we op een plaats waar honderden lijken lagen en waar wij de onze bij moesten deponeren onder het commando van *hier das Dreck abschmeissen*.

Uren moesten we toen wachten op een aparte trein die ons van Weimar naar Buchenwald bracht en toen wij daar aankwamen, waren we een minuut of twintig te laat om die avond het kamp nog te mogen betreden. We werden toen met

¹ G. van den Bergh en L. J. van Looi: *Tweemaal Buchenwald* (1945), p. 54, 56. ² Christopher Burney: *The Dungeon Democracy* (1945), p. 65.